

FILIPOVO EVANJELIUM II

Bežný pohľad na evanjelizáciu – evanjelium verzus ohlasovanie Krista – evanjelium o Kráľovstve – konkurz do Kráľovstva – ako to prebieha – ako splniť podmienky

V úvahe 442 sme uvažovali o Filipovom evanjeliu – teda o tej zvesti, ktorú Filip stihol za ten krátky čas odovzdať eunuchovi, aby ho nakoniec pokrstil (Flp 8,26-39). Dnes sa k tejto téme vrátíme ešte raz a so zaujímavým zistením.

Tradične sa evanjelizácia chápe ako zvestovanie Krista zhruba takto: „Boh ťa miluje! Ale ty si hriešny! Boh však poslal svojho Syna, aby zomrel za tvoje hriechy! Uver v Krista, aby si mohol byť spasený!“ Charismatické a letničné denominácie a hnutia k tomu ešte pridávajú „Prijmi Ducha Svätého!“. A katolícke organizácie a kurzy k tomu pridávajú ešte „Začleň sa do spoločenstva!“ Takto to napríklad počujeme na kurzoch Filip.

Ak sa ale pozrieme do Písma, zistíme zaujímavú vec: „zvestovanie Krista“ a „ohlasovanie evanjelia“ sú dve rôzne veci a s rôznym obsahom!

ZVESTOVANIE KRISTA

Ak sa pozrieme na kerygmu apoštolov, vždy začína *ohlasovaním Krista*. Prečo? Pretože ohlasujú *Kristovo evanjelium* a to je postavené na autorite Krista. Kristus je východiskový bod. Od Neho je odvodená autorita Cirkvi, ktorú založil a následne autorita a spohľadnosť Evanjelia, ktorú Cirkev ohlasuje. Preto Peter na Turíce káže: „*Mužovia, Izraeliti, počujte tieto slová: Boh u vás potvrdil muža, Ježiša Nazaretského, mocnými činmi, divmi a znameniami, ktoré, ako sami viete, Boh skrze neho medzi vami urobil.*“²³ *A vy ste ho, vydaného podľa presného Božieho zámeru a predvidania, rukami bezbožníkov pribili na kríž a zavraždili.*“²⁴ *Ale Boh ho vzkriesil a zbavil múk smrti, lebo ho nemohla držať vo svojej moci*“ (Sk 2,22-24 SSV). Poslucháči, mnohí, poznali Krista osobne. Boli svedkami Jeho zázrakov. Boli svedkami Jeho smrti. A teraz prijímajú zvesť o Jeho zmŕtvychvstaní a súčasne sú svedkami zoslania Ducha Svätého v Mene toho istého Krista a zázrakov a znamení, ktoré sa dejú tiež v Mene toho istého Krista. To všetko je dôvod uveriť, že Kristus naozaj nebol zvodca ani luhár ani pomätenec, ale prorok, viac než prorok, Mesiáš, Syn Boha rovný Bohu¹, pretože sám Boh Otec YHWH Ho všetkým týmto potvrdil a odobril každé jedno slovo a nárok, ktorý Ježiš vzniesol.

Toto je prvá časť apoštolskej kerygmy: Ohlasovanie Krista. V Písme znova a znova čítame: „*[Apoštolí] neprestávali deň čo deň učiť v chráme i po domoch a zvestovať Krista, Ježiša*“² (Sk 5,42 SSV); „*Filip prišiel do mesta Samárie a zvestoval im Krista*“ (Sk 8,5 SSV); „*Len nech sa akýmkoľvek spôsobom, či už pod dajakou zámienkou, alebo úprimne zvestuje Kristus*“ (Flp 1,18 SSV).

OHLASOVANIE EVANJELIA

Potom, keď poslucháči uveria v Krista ako v Mesiáša a Božieho Syna, prichádza na rad konečne *evanjelium*.

Ja zaujímavé, že Písmo nikdy nepoužíva spojenie *Evanjeliu o Ježišovi Kristovi*. Namiesto toho používa formuláciu „*Začiatok evanjelia Ježiša Krista, Božieho Syna*“ (Mk 1,1 SSV); „*Božie evanjelium*“ (Mk 1,14 SSV); „*z tej duše slúžim v evanjeliu jeho Syna*“ (Rim 1,9 SSV); „*svedčiť o evanjeliu Božej milosti*“ (Sk 20,24 SSV); „*Tak som všetko dookola od Jeruzalema až po Ilýriu naplnil*

Kristovým evanjeliom“ (Rim 15,19 SSV); „*tých, čo odporujú evanjeliu nášho Pána Ježiša*“ (2Sol 1,8 SSV) a pod. Všetky tieto opisujú evanjelium (a teda aj evanjelizáciu) ako nie zvesť o Kristovi, ale Kristovu zvesť, ono Kristovo poslanstvo, ktoré ohlasoval a uskutočňoval (a stále uskutočňuje) Kristus. Samotné slovo *evanjelium* síce etymologicky značí *radostná zvesť*, ale v čase Krista a apoštolov sa ním označovali cisárske vládne výnosy, edikty a nariadenia. Evanjelizácia teda znamená oboznamovať sa s Otcovým vládnym výnosom a nariadením, ako nám ho spolu s Božimi zámermi a rozhodnutiami ohľadom sveta a ľudstva úradne oznámil Otcov Splnomocnenec a Syn a súčasne aj Vykonávateľ tohto nariadenia a tým je práve Kristus Ježiš. Preto apoštoli najprv *zvestovali Krista* – a potom, keď pádne dokázali Jeho autoritu a spoľahlivosť a poslucháči v Krista uverili ako v Božieho Syna a Božieho Mesiáša, mohli pristúpiť k ohlasovaniu *evanjelia*, čiže samotného Kristovho úradného poslanstva, samotného Božieho vládného výnosu.

O akú zvesť sa jedná? Začnime samotným Ježišom: „*Od tej chvíle začal Ježiš hlásať: "Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo"... chodil po celej Galilei, učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve*“ (Mt 4,17.23 SSV). Jadrom Evanjelia je teda zvesť o Božom Kráľovstve, ktoré prichádza, ako znova potvrdzuje Ježiš: „*Toto evanjelium o kráľovstve sa bude hlásať po celom svete na svedectvo všetkým národom. A potom príde koniec*“ (Mt 24,14 SSV). Tak to robí aj Filip, keď v Samárii na jeho slovo „*uverili Filipovi, ktorý im hlásal evanjelium o Božom kráľovstve a o mene Ježiša Krista*“³ (Sk 8,12 SSV). Spolu s tým je zvesťou aj o veciach, ktoré s Božím Kráľovstvom súvisia: Pavol tak hovorí „*o evanjeliu Božej milosti*“ (Sk 20,24 SSV) a „*o sláve blahoslaveného Boha*“ (1Tim 1,11 SSV); o svetle „*evanjelia o Kristovej sláve, ktorý je obrazom Boha*“ (2Kor 4,4 SSV); Efezanom pripomína „*evanjelium o svojej spásy*“ (Ef 1,13 SSV) a „*evanjelium pokoja*“ (Ef 6,15 SSV); pretože Boh „*zjavil život a nesmrteľnosť evanjeliom*“ (2Tim 1,10). Všetky tieto prívlastky nám pomôžu zrekonštruovať zvesť Evanjelia v jej základnej stručnosti.

- **ZÁKLADNÁ SITUÁCIA:** „*Videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem sa pominuli a ani mora už niet.*“² *A videl som, ako z neba od Boha zostupuje sväté mesto, nový Jeruzalem, vystrojené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženicha.*³ *A počul som mohutný hlas od trónu hovoriť: "Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi! A bude medzi nimi prebývať; oni budú jeho ľuďom a sám Boh - ich Boh - bude s nimi.*“⁴ *Zotrie im z očí každú slzu a už nebude smrti ani žiaľu; ani náreku, ani bolesti viac nebude, lebo prvé sa pominulo.*“⁵ *A ten, čo sedel na tróne, povedal: "Hľa, všetko robím nové." A hovoril: "Píš: Tieto slová sú verné a pravdivé."“⁶ *A povedal mi: "Stalo sa! Ja som Alfa a Omega, Počiatok i Koniec. Smädnému dám zadarmo z prameňa živej vody.*“⁷ *Kto zvíťazí, zdedí toto; a ja budem jeho Bohom a on bude mojim synom.*“⁸ *Ale zbabelci, neveriaci, poškrvnení, vrahovia, smilníci, traviči, modloslužobníci a všetci luhári budú mať podiel v jazere horiacom ohňom a sírou; to je tá druhá smrť.*““ (Zjv 21,1-8 SSV). „Staré nebo a zem“ – tento stvorený svet – speje k zániku,*

¹ „Preto sa Židia ešte väčšmi usilovali zabiť ho, lebo nielenže porušoval sobotu, ale aj Boha nazýval svojim Otcom a robil sa rovným Bohu.“ (Jn 5,18 SSV)

² Všimnime si jasné odlišenie zvestovania Krista od vyučovania!

³ Všimnime si znova obe témy, spojené do jednej vety: zvestovanie „Mena“ Krista, čiže Jeho postavenia a hodnosti; a potom zvestovanie Jeho Evanjelia, čiže zvesti o Kráľovstve.

ba k niečomu horšiemu, ako k zániku: k „ohnivému jazeru“⁴. Nielenže teda si nič z tohto sveta so sebou neodnesieme⁵ – ani steblo slamy, ani cent, ani povest', ani postavenie, ani moc, ani slávu, ani rozkoš, ani nič iné –, ale ak niečo neurobíme a nezachránime sa z tohto sveta, spoločne s ním zahynieme!⁶

- **JE TU ALE NÁDEJ:** a tou je „Nové Nebo a nová zem“, ktoré tvorí Boh. Čiže – „Božie Kráľovstvo“! Ono ostane naveky, v sláve, jase a radosti samotného Boha. Kto v ňom bude, ten sa s ním a v ňom zachráni a ostane naveky! Toto je zvesť, ktorú Ježiš prináša a ohlasuje: „Titanik“ sveta sa potápa a všetci na ňom sú odsúdení na zánik v hlbine Pekla, do ktorej sa prepadáva – ale je tu záchranná loď, nová Noemova Archa, Kráľovstvo Boha, ktoré ostane naveky a v ktorom sa všetci môžete zachrániť! Toto je oná výzva, ktorá znova a znova zaznieva v kerygme apoštolov: „ešte mnohými inými slovami ich zaprisahával a povzbudzoval: "Zachráňte sa z tohoto zvrhnutého pokolenia!"⁴¹ Oni prijali jeho slovo a dali sa pokrstiť; a v ten deň sa pridalo asi tritisíc duší“ (Sk 2,40-41 SSV); „vyjdite spomedzi nich, oddelte sa, hovorí Pán, a nečistého sa nedotýkajte; a ja vás prijmem¹⁸ a budem vašim Otcom a vy budete mojimi synmi a dcérami, hovorí všemohúci Pán“ (2 Kor 6,17-18 SSV).

- **PRÁVE PREBIEHA KONKURZ** do Božieho Kráľovstva. Ježiš Kristus prišiel od Otca, aby „všetkých pritiahol k sebe“ (Jn 12,32), pretože neprišiel svet odsúdiť, ale zachrániť (Jn 12,47) a sama vôľa Otca v Nebi je, aby nezahynul nik, ale aby sa všetci ľudia zachránili⁷. To je dôvod ohlasovania apoštolov: zvestovať im túto ponuku od Boha, odovzdať im Božie evanjelium, Boží vládný výnos o tom, že práve prebieha zhromažďovanie ľudí na záchranu v Božom kráľovstve. Preto Pavol s veľkou naliehavosťou opakuje: „Sme teda Kristovými vyslancami a akoby Boh napomínal skrze nás. V Kristovom mene prosíme: Zmierťe sa s Bohom!“ (2 Kor 5,20 SSV), pretože „v nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení“ (Sk 4,12 SSV), iba v Kristovi, ktorý je nielen ohlasovateľom, ale aj uskutočňovateľom a vykonávateľom tohto konkurzu.

- **TÁTO NÁDEJ MÁ ALE SVOJE PODMIENKY:** Ježiš hovorí o tých, „čo sú uznaní za hodných tamtoho veku a zmŕtvychvstania“ (Lk 20,35 SSV). Nie každý sa dostane na „palubu“ Božieho Kráľovstva, iba ten, kto toho je hoden, gr. *kataxióo*, byť posúdený ako dostatočne hodný, cenný, ... Ján v Zjavení oznamuje: „Blahoslavení sú tí, čo si vypierajú rúcha: budú mať moc nad stromom života a budú môcť vstúpiť bránami mesta.¹⁵ Vonku zostanú psi, traviči, nemravníci, vrahovia, modloslužobníci a každý, kto miluje lož a dopúšťa sa jej.¹⁶ Ja, Ježiš, poslal som svojho anjela, aby vám toto dosvedčil“ (Zjv 22,14-16 SSV). A poukazuje na kvality tých, ktorí môžu Baránka nasledovať na „palubu“ Kráľovstva: „Tí, čo sa nepoškrvnili so ženami⁸, lebo sú panici. Tí nasledujú Baránka, kamkoľvek ide. Oni sú vykúpení z ľudí ako prvotiny Bohu a Baránkovi.⁵ V ich ústach sa nenašla lož: sú bez škvrny“ (Zjv 14,4-5 SSV). Je to logické, Božie Kráľovstvo je sväté – a preto nič nesväté doň vstúpiť nemôže a ani nedokáže.

- **ČAKÁ NÁS TEDA POSÚDKOVÁ KOMISIA,** Boží súd, ktorý

zhodnotí našu pripravenosť a schopnosť vstúpiť na „palubu“ Božieho Kráľovstva a byť v ňom zachránení pre Večný Život. Tak to na samom začiatku ohlasoval Ján Krstiteľ: „*Sekera je už priložená na korene stromov. A každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa*“ (Mt 3,10 SSV). To isté opakuje Ježiš: „*Každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa*“ (Mt 7,19 SSV) a „*Ja som pravý vinič a môj Otec je vinohradník.² On každú ratolesť, ktorá na mne neprináša ovocie, odrezáva ... Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.⁶ Ak niekto neostane vo mne, vyhodí ho von ako ratolesť a uschne. Potom ich pozberajú, hodia ich do ohňa a zhoria*“ (Jn 15,1n.5-6 SSV). Opakuje to Pavol, keď hovorí, že v „deň hnevu, keď sa zjaví spravodlivý Boží súd.⁶ On odplatí každému podľa jeho skutkov:⁷ večným životom tým, čo vytrvalosťou v dobrých skutkoch hľadajú slávu, česť a nesmrteľnosť,⁸ hnevom a rozhorčením tým, čo tvrdošijne odporujú pravde a oddávajú sa nepravosti.⁹ Súženie a úzkosť dolahnú na každého človeka, ktorý pácha zlo, najprv na Žida, potom na Gréka,¹⁰ ale sláva, česť a pokoj čakajú každého, kto koná dobro, najprv Žida, potom Gréka.¹¹ Ved' Boh nikomu nenadŕža“ (Rim 2,5-11 SSV). Potvrďuje to Peter: „*Keď ako Otca vyzývate toho, ktorý súdi bez nadŕžania osobám, každého podľa jeho skutkov, žite v bázi v čase svojho pobytu na zemi*“ (1 Pt 1,17 SSV). A zakončuje v Zjavení Ján: „*Videl som mŕtvych, veľkých i malých; stáli pred trónom a otvorili sa knihy. Otvorila sa aj iná kniha, kniha života. A mŕtvi boli súdení z toho, čo bolo zapísané v knihách podľa ich skutkov.¹³ More vydalo mŕtvych, čo boli v ňom, aj smrť, aj podsvetie vydali mŕtvych, čo boli v nich, a každý bol súdený podľa svojich skutkov*“ (Zjv 20,12-13 SSV).

Táto „posudková komisia“ nesúdi podľa svojej ľubovôle, ani podľa nejakých „zásluh“, ale podľa skutkov. V Pisme *praxis*, bežný všedný každodenný spôsob života a *ergata*, diela, to, pre čo žijeme, na čom pracujeme, do čoho vkladáme svoje peniaze, čas a námahu, pretože nám na tom záleží. *Praxis* aj *ergata* vydávajú kompletnú a pravdivú správu o tom, kto a akí sme, čo milujeme, pre čo žijeme, čo v skutočnosti uctieваме, čo je našim skutočným bohom. A podľa toho potom, presne, nestranne a bez výnimiek, „*ved' Boh nikomu nenadŕža*“ (Rim 2,11 SSV), sú všetci ľudia posúdení a je zhodnotená ich schopnosť žiť Boží Život v Božom Kráľovstve. Tí, ktorí kritériá spĺňajú, sú zaznamenaní v „Knihe Života“ a sú vyvolení pre Život.

- **AKO SA PRIPRAVIŤ NA KONKURZ?** Návod dáva sám Ježiš: „*Kajajte sa!*“, čiže *metanoiete*, zmeňte svoje myslenie, čiže svoju osobnosť. Božie Kráľovstvo je Božie – čiže vo všetkom a úplne zodpovedá Bohu a Jeho predstavám: „*Nebo je Božie prostredie... kde sa uskutočňuje Božia vôľa bez najmenšieho odporu*“ (Youcat 52). Vzorom obyvateľstva Kráľovstva je Ježiš Kristus, o ktorom sám Otec vydáva svedectvo: „*Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zalúbenie*“ (Mt 3,17 SSV). Dôvodom je úplná zhoda Krista s Otcovou vôľou: „*Mojím pokrmom je plniť vôľu toho, ktorý ma poslal, a dokonat' jeho dielo*“ (Jn 4,34 SSV). A to nielen navonok, ale aj vnútorne, tak úplne, že môže povedať: „*Ja a Otec sme jedno... ja som v Otcovi a Otec vo mne*“ (Jn 10,30; 14,11 SSV). Ak chceme uspieť, musíme sa od Ježiša naučiť tomuto dokonalému synovstvu, dokonalej jednote s vôľou Otca a teda s Otcom samotným. Ježiš preto vystupuje ako Učiteľ – „*Jen jediný je váš Učiteľ, Kristus*“ (Mt 23,10 SSV) – a svojich nasledovníkov prijíma ako žiakov a učeníkov a vyzýva ich: „*Vezmite na seba moje jarmo⁹ a učte sa odo mňa*“ (Mt 11,29 SSV). To isté opakuje znova a znova Pavol: „*oblečte si Pána Ježiša Krista; a o telo sa nestarajte podľa jeho žiadostí*“ (Rim 13,14 SSV) či na množstve iných miest.

- **KDE SA MÔŽEM OD KRISTA UČIŤ?** Tam, kde sú Ním

⁴ „More vydalo mŕtvych, čo boli v ňom, aj smrť, aj podsvetie vydali mŕtvych, čo boli v nich, a každý bol súdený podľa svojich skutkov.¹⁴ Potom boli smrť a podsvetie zvrhnuté do ohnivého jazera. Toto je druhá smrť: ohnivé jazeru.“¹⁵ A koho nenašli zapísaného v knihe života, bol zvrhnutý do ohnivého jazera.“ (Zjv 20,13-15 SSV)

⁵ „Potom si poviem: Duša, máš veľké zásohy na mnohé roky. Odpočívaj, jedz, pi a veselo hoduj!“²⁰ Ale Boh mu povedal: „Blázon! Ešte tejto noci požiadajú od teba tvoj život a čo si si nahonobil, čie bude?“²¹ Tak je to s tým, kto si hromadí poklady, a pred Bohom nie je bohatý.“ (Lk 12,19-21 SSV)

⁶ „On im povedal: „*Myslite si, že títo Galilejčania boli väčší hriešnici ako ostatní Galilejčania, keď tak trpeli?*“³ Nie, hovorím vám, ale ak nebudete robiť pokánie, všetci podobne zahyniete.“ (Lk 13,2-3 SSV)

⁷ „Toto je dobré a milé pred Bohom, našim Spasiteľom,“⁴ ktorý chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu“ (1 Tim 2,3-4 SSV)

⁸ v SZ zmysle smilstvo označuje modloslužbu, kedy Izrael namiesto YHWH ako svojho Manžela a Ženicha vyhľadával iných bohov – a jedno, či sú to modly náboženské, alebo svetské, ako peniaze, pohodlie, ...

⁹ V Ježišovej dobe sa jarmom označovalo práve učenie sa u niektorého rabína

poverení a garantovaní učiteľa, zastávajúci apoštolský úrad: „Jedenásti učenici odišli do Galiley na vrch, kam im Ježiš rozkázal.¹⁷ Keď ho uvideli, klaňali sa mu, no niektorí pochybovali.¹⁸ Ježiš pristúpil k nim a povedal im: "Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi.¹⁹ Chod'te teda, učte všetky národy a krstíte ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého²⁰ a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.““ (Mt 28,16-20 SSV) – čiže v Kristovej Cirkvi, ktorá je Jeho Telom, je plná Jeho Ducha a v nej Kristus sám vyučuje prostredníctvom apoštolov všetkých, ktorí k Nemu prichádzajú¹⁰. Tam, v Cirkvi, je potom prítomné všetko, čo je na našu prípravu na konkurz do Kráľovstva potrebné: pravdivá náuka, dar Ducha Svätého, krst znovuzrodenia, Eucharistia jednoty s Kristom, spoločenstvo, modlitba, nástroje askézy, všetko¹¹.

UČENIE APOŠTOLOV

Tým sa dostávame k tretej časti apoštolského pôsobenia a tým je katechéza, sprevádzajúca život sviatostí, spoločenstva a modlitby, ako svedčí Písmo: „Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách“ (Sk 2,42 SSV). Od nepamäti toto prebiehalo v dvoch etapách¹²:

- KATECHUMENÁT, kedy sa človek, ktorý v Krista uveril, učil navonok žiť podľa štandardov Krista vo viditeľnom spoločenstve Cirkvi;
- MYSTAGÓGIA a NÁSLEDNÝ DUCHOVNÝ ŽIVOT, kedy sa učí aj vnútorne úplne stotožniť s Kristom tak, aby sa mu Kristov život, konanie, myslenie, túžby, Kristova *praxis* a Kristove *ergata* stali samozrejmi a prirodzenými¹³, ako svedčí Ján: „Viete, že on [Ježiš] sa zjavil, aby sňal hriechy, a v ňom hriechu niet.⁶ Kto ostáva v ňom, nehreší; kto hreší, ten ho nevidel, ani nepoznal.⁷ Deti moje, nech vás nik nezvedie. Kto koná spravodlivo, je spravodlivý, ako je on spravodlivý.⁸ Kto pácha hriech, je z diabla, pretože diabol hreší od počiatku. A Boží Syn sa zjavil preto, aby zmaril diablove skutky.⁹ Kto sa narodil z Boha, nepácha hriech, lebo v ňom ostáva jeho semeno; a nemôže hrešiť, pretože sa narodil z Boha.¹⁰ Podľa tohto sa dajú rozoznať Božie deti od detí diablových: kto nekoná spravodlivo, nie je z Boha; ani ten, kto nemiluje svojho brata“ (1 Jn 3,5-10 SSV).

AK SI TO TEDA ZHRNIEME...

... tak nás to znova privádza ku tradičnej kresťanskej schéme iniciácie:

- najprv OHLASOVANIE KRISTA a podloženie Jeho autority;
- potom OHLASOVANIE EVANJELIA, Kristovej zvesti o zániku sveta, o záchrane v Kráľovstve, o podmienkach záchranu, o práve prebiehajúcom konkurze a o tom, ako uspieť;
- potom KATECHUMENÁT, keď človek uverí v Krista i v jeho Evanjelium, pripojí sa k Cirkvi a začne sa navonok meniť podľa požiadaviek Krista, zanechávať hriech a učiť sa spravodlivosti;
- a nakoniec MYSTAGÓGIA a DUCHOVNÝ ŽIVOT, v ktorom sa vnútorne premieňame v Krista a zjednocujeme sa s Kristom v sile Ducha Svätého, prostredníctvom sviatostí, ktoré nás ku Kristovi privetľujú, vnútornej modlitby, ktorá mení naše srdce i zmýšľanie, askézy, ktorá krotí naše „telo“¹⁴ a vôbec všetkých mocných nástrojov, ktoré nám Kristus vo svojom Tele, Cirkvi, ponúka.

Váš Inky

¹⁰ porov. úvaha č. 476

¹¹ porov. úvahy č. 344 a 447

¹² porov. úvaha č. 477

¹³ porov. úvaha č. 390

¹⁴ „Ale krotím svoje telo a podrobujem si ho, aby som azda, kým iným kážem, sám nebol zavrnutý“ (1 Kor 9,27 SSV)